

Patientskadenämnden

INFEKTIONER

Nämndens tillämpning av infektionsärenden

När patientskadelagen var ny var nämnden benägen att anse att det många gånger förelåg överförda smittämnen och gick sedan över på skälighetsbedömningen. Under åren har nämnden övergått till en alltmer summarisk tillämpning av begreppet kroppsegna bakterier. Här har då beviskravet ofta varit det avgörande för att en infektion ska anses vara orsakad av kroppsegna bakterier, trots att bakteriebestämning ofta har saknats. Detta går emot syftet att inte sätta patienterna i ett sämre läge än tidigare ersättningsbestämmelser. En arbetsgrupp bestående av en ordförande och två föredragande från kansliet har med medicinskt biträde av specialist i infektionssjukdomar och specialist i invärtes medicin arbetat fram en ny praxis som ska tillämpas vid prövning av infektionsärenden i nämnden. Ordförandegruppen har tillsammans med de föredragande juristerna kommit överens om att följa arbetsgruppens rekommendationer, något som innebär en praxisändring i frågan om överfört smittämne.

Hur avgörs om en infektion är överförd eller inte?

Det är patienten som har bevisbördan för att en infektion är överförd av utifrån kommande bakterier. Beviskravet är att patienten ska göra övervägande sannolikt att infektionen är överförd. Eftersom det ofta inte tas några odlingar på en infektion kan det vara svårt för patienten att uppfylla beviskravet. En ytterligare komplikation är att även om man tar en odling så går det inte alltid att avgöra om smittämnet kommer från patienten eller utifrån.

I praktiken finns det sällan odlingar gjorda vid postoperativa infektioner, vilket gör att patienten har svårt att förebringa bevisning och därför har svårt att uppfylla sin bevisbörda. Sjukvården har inte heller anledning att regelbundet ta odlingar för att förenkla försäkringsfrågan. Vi har kommit fram till att det inte bör ha någon betydelse vad det är för typ av bakterier som orsakar en infektion eftersom även en kroppsegen bakterie kan vara överförd från vårdpersonal eller en annan patient.

Fortsättningsvis ska i den medicinska bedömningen följande presumtionsregler användas vad gäller frågan om överfört smittämne:

För att avgöra om en infektion är överförd eller inte utgår vi från begreppen **rena, kontaminerade samt orena** områden och operationer.

En ren operation sker i frisk vävnad genom oskadad hud utan att organ med mikrobiell normalflora öppnas.

En kontaminerad operation sker i icke infekterad vävnad men i bakterieinnehållande organ. T.ex. mag- och tarmkanalen, luftvägarna, vagina, gallvägar och munhåla.

En oren operation sker i infekterad vävnad t.ex. operationer i vävnad med pågående infektion, t.ex. blindtarmsoperationer och behandling av traumatiska sår och bölder.

1. Om behandlingen har skett i ett rent område bör nämnden som regel kunna utgå från att infektionen är överförd oavsett om det rör sig om kroppsegna bakterier eller inte.
2. Om behandlingen har skett i ett orent (orent eller kontaminerat) område bör nämnden som regel kunna utgå från att infektionen inte är överförd och inte heller undvikbar.

Vid samtliga presumtionsregler gäller att bedömningen givetvis kan bli den motsatta om det finns utredning som stöder en annan slutsats.

De referat i nämndens praxissamling som, enligt ovan angivna riktlinjer, beskriver hur bedömningen av överfört smittämne ska gå till är: 1999:08, 2002:09, 2018:09 samt 2018:10.

Skälighetsbedömningen

Om en infektion är tillförd utifrån ska en skälighetsbedömning göras. Ju allvarigare grundsjukdomen är desto större komplikationer får patienten tåla utan rätt till ersättning. Och vid större förutsebarhet och därmed risk för infektion, är möjligheten till ersättning mindre. Ersättning kan alltså lämnas om missförhållandet mellan grundsjukdomen och infektionen är särskilt stor.

Om prövningen enligt ovan leder till slutsatsen att någon rätt till ersättning inte föreligger bör det slutligen prövas om patienten ändå har rätt till ersättning enligt den allmänna bestämmelsen om undvikbarhet i 6 § första stycket 1 patientskadelagen.

Publicerat på www.patientskadenämnden.se november 2021